

Наказ №232 від 01.09.2022 р.

ІНСТРУКЦІЯ № 68 З ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРИГОТУВАННЯ ДЕЗІНФІКУЮЧИХ РОЗЧИНІВ

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці під час приготування дезінфікуючих розчинів (далі - Інструкція) є інструкцією за видом робіт, що встановлює вимоги до працівників, які залучаються до приготування дезінфікуючих розчинів.

1.2. Інструкцію розроблено на основі Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що є чинним у відділу освіти, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 №132; Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики, Комітетом по нагляду за охороною праці від 29.01.1998 №9; Положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 №304 (зі змінами), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 липня 2006 року за № 806/12680, Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу, затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 №63.

1.3. Дезінфікуючі засоби – це речовини хімічного або біологічного походження чи суміш речовин, які застосовують для приготування дезінфікуючих розчинів для оброблення різних предметів з метою знищення або зменшення кількості хвороботворних організмів (збудників інфекційних хвороб) у середовищі життєдіяльності людини.

1.4. Дезінфікуючі засоби є небезпечними і отруйними речовинами, які при контакті зі шкірою, очима, дихальними органами та органами травлення можуть викликати опіки, отруєння, інші ушкодження і травми, тому при їх використанні слід дотримуватися вимог безпеки та не перевищувати гранично допустимих концентрацій.

1.5. У дошкільних закладах як дезінфікуючі розчини рекомендується використовувати малотоксичні препарати, наприклад 0.5-1%-вий розчин хлораміну і хлорного вапна, 0.5%-вий розчин гіпохлорит кальцію, 3%-вий розчин нірвана, розчин хлордезіна (0.5%) і сульфаклорантіна (0.2%) тощо, а також композиційні дезінфікуючі препарати, дозволені Міністерством охорони здоров'я України, які містяться у Державному реєстрі дезінфекційних засобів.

1.6. Персонал, який залучають до приготування дезінфікуючих розчинів, проходить за цією Інструкцією первинний та повторний інструктаж з питань охорони праці. Результати інструктажів заносять до Журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці, де ставлять свої підписи особа, яка провела інструктаж, та особа, яка пройшла інструктаж.

1.7. До приготування дезінфікуючих розчинів допускають осіб не молодше 18 років, які пройшли у встановленому порядку обов'язкові попередній та періодичні медичні огляди, не мають медичних протипоказань до виконання таких робіт.

Не допускають до приготування дезінфікуючих розчинів вагітних жінок та жінок, що годують.

1.8. Працівники, які залучаються до приготування дезінфікуючих розчинів зобов'язані:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати лише роботу, доручену керівником та передбачену їх посадовою інструкцією;
- знати властивості дезінфікуючих засобів та їх дію на організм людини;
- вміти користуватися засобами індивідуального та колективного захисту;
- пройти інструктаж за інструкцією з надання першої медичної долікарської допомоги та мати навички надання такої допомоги потерпілому залежно від отриманої травми;
- пройти інструктаж з пожежної безпеки, знати місце розташування первинних засобів пожежогасіння, вміти ними користуватися;
- дотримуватися особистої гігієни, приймати їжу у спеціально передбачених місцях, утримувати в порядку робоче місце;

1.9. Під час приготування дезінфікуючих розчинів на працівників можуть впливати небезпечні шкідливі виробничі фактори, зокрема:

- хімічні – токсична і подразнювальна дія дезінфікуючих розчинів на шкірні покриви, слизові оболонки очей і органи дихання;
- фізичні – недостатня освітленість робочої зони; підвищена або знижена температура обладнання; матеріалів; гострі кромки, задирки, шорсткість на поверхні інструментів та обладнання; підвищена температура (оскільки активність усіх дезінфікуючих засобів при підвищенні температури зростає) тощо;
- психофізіологічні – нервово-психічні перевантаження (перенапруга аналізаторів)

1.10. На роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці працівникам видають безплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби, передбачені колективним договором (як правило, засобами індивідуального захисту є рукавиці гумові, респіратор, халат, фартух гумовий, головний убір, захисні окуляри).

1.11. Готувати дезінфікуючі розчини необхідно у спеціально відведеному зачиненому приміщенні, в якому обов'язково мають бути у запасі 5%-вий розчин бікарбонату натрію (сода), 3-6%-вий розчин оцтової кислоти або 1-2%-вий розчин соляної кислоти, а також підведена тепла вода. У цьому приміщенні обов'язково має зберігатися медична аптечка.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Перевірити справність спеціального одягу, інших засобів індивідуального захисту і лише потім надягти їх. Спецодяг необхідно застібнути на всі гудзики, заправити рукави.
- 2.2. Забезпечити нормативне освітлення робочої зони.
- 2.3. Перевірити, що на робочому місці знаходяться лише необхідні для виконання конкретної роботи реактиви, прилади і обладнання, та перевірити їх справність.
- 2.4. Прибрати сторонні предмети з робочого місця і шляхів переміщення, переконатися у відсутності на підлозі предметів, що викликають ковзання.
- 2.5. Перевірити наявність піску і засобів для нейтралізації кислот і лугів.
- 2.6. Увімкнути загальнообмінну припливало-витяжну (місцева витяжна) вентиляцію.
- 2.7. Впевнитися, що взято необхідні для приготування дезінфікуючих розчинів засоби, перевірити дати їх виготовлення та терміни використання.
- 2.8. При виявленні порушення, несправності обладнання та засобів захисту повідомити безпосереднього керівника та не приступати до роботи, поки їх не буде усунуто.

3. Вимоги безпеки під час роботи.

- 3.1. Для попередження нещасних випадків не можна залишати без нагляду дезінфікуючі засоби та передавати їх іншим особам, посудини з цими засобами слід зберігати у темній непошкодженій тарі у спеціальному приміщенні, спеціальних ящиках або шафах. У приміщенні для проведення робіт заборонено перебувати стороннім особам.
- 3.2. Під час виконання будь-яких робіт з приготування дезінфікуючих розчинів слід дотримуватися правил особистої гігієни. Забороняється курити, пити, зберігати та вживати їжу у робочому приміщенні.
- 3.3. При приготуванні дезінфікуючого розчину пероксиду водню, його слід додавати у воду, а не навпаки.
- 3.4. При зберіганні пероксиду водню слід дотримуватися таких заходів безпеки:
 - бутель (посудина) з пероксидом водню має бути підписаний та поміщений у кожух з прокладкою;
 - переносити пероксид водню слід обережно, у бутлях з кожухом або у закритій посудині, що не б'ється, уникаючи розбризкування;
 - миючий засіб, розфасований у негерметичну упаковку, слід зберігати у сухому місці;
- 3.5. При приготуванні дезінфікуючих розчинів із застосуванням легкозаймистих рідин (ЛЗР) і горючих рідин (ГР) слід дотримуватися таких вимог безпеки:
 - роботи з ЛЗР і ГР проводять лише у витяжних шафах, при вимкнених електроприладах;
 - зберігають ЛЗР і ГР у закритому товстостінному скляному посуді у металевих ящиках з кришками;

- тару, в якій готувались розчини з ЛЗР і ГР, після проведення роботи одразу ретельно промивають водою (подвійне наповнення);
 - відпрацьовані ГР збирають у спеціальну тару.
- 3.6. При приготуванні дезінфікуючих розчинів із застосуванням кислот і лугів слід дотримуватися таких вимог безпеки:
- бутлі з кислотами мають бути підписані, їх зберігають у захисній металевій тарі, викладеній негорючими матеріалами, яку піднімають і переносять удвох;
 - переливають кислоти і луги з бутлів у меншу за об'ємом тару вдвох за допомогою сифона і лише під місцевою витяжною вентиляцією;
 - для приготування розчинів луги і кислоти переливають у воду тонким струменем, а не навпаки, при цьому безперервно помішуючи.
- 3.7. Великі шматки їдких лугів слід розколювати на дрібні шматочки у спеціально відведеному місці, заздалегідь накривши шматки, що розбиваються, щільною тканиною (бельтингом) або папером. Рекомендується замість монолітних шматків лугу застосовувати лускати. Розчиняти тверді луги слід шляхом повільного додавання їх невеликими шматками у воду при безперервному помішуванні. Шматочки лугів слід брати лише щипцями.
- 3.8. Пробки у бутлях з кислотою, лугом та іншими їдкими речовинами треба відкривати повільно, поступово звільняючи пробку для випуску газу, який там утворився.
- 3.9. Зливати (переливати) кислоти та луги слід за допомогою пристосувань, що запобігають розбризкуванню (наприклад, лійок із загнутими всередину краями)
- 3.10. При виявленні під час роботи несправностей на робочому місці, в обладнанні та засобах захисту слід негайно зупинити роботу, вимкнути обладнання та прилади, повідомити про це безпосередньо керівника та не продовжувати без його вказівки.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Прибрати робоче місце, де готувалися дезінфікуючі розчини. Для цього скласти всі речовини, ЛЗР, ГР, що використовувались, у відведене для їх зберігання місце.
- 4.2. Посудини, в яких були кислоти і луги, ретельно промити водою (бажано з милом та содою). Ці посудини заборонено використовувати для зберігання харчових продуктів, питної води тощо.
- 4.3. Вимкнути припливно-витяжну (місцеву витяжну) вентиляцію.
- 4.4. Вимити руки з милом теплою водою, за потреби – вмити водою обличчя та промити водою відкриті ділянки тіла, на які, можливо, потрапили бризки розчинів, прополоскати рот водою, за можливості – обробити руки засобом для пом'якшення шкіри, після закінчення робочого дня (робочої зміни) прийняти душ.
- 4.5. Зняти спецодяг та інші засоби індивідуального захисту, які були у використанні, та прибрати їх у спеціально відведене місце. Засоби індивідуального захисту знімають таким чином: спочатку рукавиці, не знімаючи з рук, миють у 5%-вому розчині соди, промивають їх водою, після чого знімають інші засоби

індивідуального захисту, а вже потім знімають рукавиці. Не дозволяється зберігати чистий (домашній) одяг разом зі спецодягом в одній шафі.

4.6. Повідомити безпосереднього керівника робіт про всі недоліки, виявлені під час роботи.

5. Вимоги безпеки у аварійних ситуаціях.

5.1. У разі виникнення надзвичайної ситуації (нещасного випадку, аварії, пожежі) необхідно негайно припинити роботу.

5.2. Про кожний нещасний випадок потерпілий або працівник, який його виявив, чи інша особа – свідок нещасного випадку повинні негайно повідомити безпосередньо керівника та у подальшому керуватися його вказівками.

5.3. При нещасному випадку необхідно зберегти обстановку та обладнання в такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю чи здоров'ю оточуючих і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів до недопущення таких випадків (огородити небезпечну зону, не допускати до неї сторонніх осіб).

5.4. При нещасному випадку, пожежі та інших надзвичайних ситуаціях слід діяти за інструкцією з охорони праці за основною професією та за інструкцією з надання першої долікарської допомоги (потерпілому надати першу долікарську допомогу, викликати лікаря або швидку медичну допомогу за телефоном 103, повідомити про те, що сталося, безпосереднього керівника).

5.5. У разі потрапляння кислоти на шкіру або в очі слід негайно змити її під сильним струменем води протягом 10-15 хвилин, а потім промити розчином питної соди (1 чайна ложка на склянку води).

5.6. При потраплянні на шкіру лугу необхідно негайно змити його під сильним струменем води протягом 10-15 хвилин, а потім обробити місце опіку 3-6%-вим розчином оцтової або борної кислоти (1 чайна ложка на склянку води), а при ураженні очей лугом – обробити очі 2%-вим розчином борної кислоти.

5.7. При опіках порожнини рота лугом необхідно негайно прополоскати рот 3%-вим розчином оцтової або борної кислоти, а при опіках кислотою – 5%-вим розчином питної соди.

5.8. При потраплянні кислоти у дихальні шляхи необхідно дихати розпиленням за допомогою пульверизатора 10%-вим розчином питної соди, а при потраплянні у дихальні шляхи лугу – розпиленням 3%-вим розчином оцтової кислоти.

5.9. При появі ознак отруєння (головний біль, слинотеча, сльозотеча, звуження зіниць, мимовільне скорочення м'язів) від підвищених концентрацій кислоти або лугу у повітрі робочої зони слід вийти на свіже повітря, за можливості – випити молока, а також повідомити про своє самопочуття безпосереднього керівника робіт.

5.10. Причинами аварійної ситуації можуть бути:

- розгерметизація тари з викидом продукту, його пари у зовнішнє середовище;
- загоряння обладнання, речовин, засобів захисту, тощо;
- відключення електропостачання, яке живить засоби колективного захисту замикання електрообладнання.

5.11. У разі проливання ЛЗР і ГР необхідно вимкнути електроживлення, розливу речовину засипати піском, який потім зібрати дерев'яною лопатою або совком і винести у безпечне місце. При проливанні кислоти або лугу на підлогу після засипання піском їх треба нейтралізувати (кислоту – негашеним вапном або кальцинованою содою, луги – розчином оцтової кислоти). Підлогу слід вимити водою і насухо витерти.

5.12. У разі займання ЛЗР та ГР необхідно негайно приступити до гасіння вогню, застосовуючи наявні засоби пожежогасіння (пісок, вогнегасник тощо); негайно вимкнути вентиляцію, пальники і нагрівальні прилади; винести з приміщення посудину з вогнебезпечними речовинами.

5.13. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) викликати представників пожежної охорони по телефону **101** та вжити можливих заходів щодо евакуації людей, гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами первинного пожежогасіння та збереження майна установи, дотримуючись порядку дії під час ліквідації пожежі згідно з Інструкцією з пожежної безпеки.

До того ж слід пам'ятати, що гасіння електротехнічних пристроїв, що горять і перебувають під напругою, виконується тільки після їхнього попереднього відмикання від електромережі і здійснюється за допомогою вуглекислотних або порошкових вогнегасників, а в окремих випадках – сухим піском.

Під час виклику аварійно-рятувальних служб назвати адресу об'єкта, місце виникнення події, обстановку, наявність потерпілих осіб, повідомити своє прізвище.

5.3. Якщо склалася ситуація, що може призвести до аварії або нещасного випадку, інформувати про це відповідальних осіб об'єкта і через них вжити заходів щодо недопущення людей в зону аварії.

У разі нещасного випадку зберегти до прибуття спеціальної комісії з розслідування обстановку та обладнання в такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), вжити заходів щодо недопущення подібних випадків у ситуації, що склалася.

У разі обрушення штабелів матеріалів прибиральник службових приміщень вживає заходів щодо звільнення потерпілих з-під завалу.

5.4. Якщо стався нещасний випадок, надати потерпілим першу медичну допомогу, дотримуючись порядку дій за Інструкцією надання першої медичної допомоги.

Якщо потрібно, викликати «швидку допомогу».

Розроблено:

Фахівець з охорони праці

Олена ХОМИНА